



Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

5 päivänä lokakuuta 2023 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajansuoja – Direktiivi 2011/83/EU – Kuluttajien oikeudet –
Kuluttajan tilausjakso oppimisalustalla – Sopimuksen automaattinen jatkaminen –
Peruuttamisoikeus

Asiassa C-565/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Oberster Gerichtshof (ylin yleinen tuomioistuin, Itävalta) on esittänyt 20.7.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.8.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Verein für Konsumenteninformation

vastaan

Sofatutor GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. L. Arastey Sahún (esittelevä tuomari) sekä tuomarit F. Biltgen ja J. Passer,

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Verein für Konsumenteninformation, edustajanaan S. Langer, Rechtsanwalt,
- Sofatutor GmbH, edustajanaan M. Görg, Rechtsanwalt,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman ja A. Hanje,
- Euroopan komissio, asiamiehinään I. Rubene ja E. Schmidt,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU (EUVL 2011, L 304, s. 64) 9 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Verein für Konsumenteninformation (kuluttajaneuvontayhdistys, Itävalta; jäljempänä VKI) ja Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö Sofatutor GmbH ja jossa on kyse VKI:n vaatimuksesta, jonka mukaan Sofatutor GmbH on velvoitettava ilmoittamaan kuluttajille heidän etäsopimuksen peruuttamisoikeutensa käyttämiseen liittyvät ehdot, määrääjat ja menettelyt.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 2011/83 johdanto-osan 37 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”Etämyynnissä kuluttaja ei voi nähdä tavaroita ennen sopimuksen tekemistä, ja siksi hänellä olisi oltava peruuttamisoikeus. Samasta syystä kuluttajan olisi voitava siinä määrin kuin on tarpeen kokeilla ostamiensa tavaroita ja tarkastaa ne, jotta hän voisi varmistaa tavaroiden luonteen, ominaisuudet ja toimivuuden. Kun on kyse muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyistä sopimuksista, kuluttajalla olisi oltava peruuttamisoikeus mahdollisen yllätystekijän ja/tai psykologisen paineen vuoksi. Sopimuksen peruuttamisen olisi lopetettava sopimuspuolten velvoitteet täyttää sopimus.”
- 4 Kyseisen direktiivin 2 artiklan, jonka otsikko on ”Määritelmät”, 7 alakohdassa määritellään ”etäsopimus” seuraavasti:
”Tässä direktiivissä tarkoitetaan
— —
7) ’etäsopimuksella’ sopimusta, joka tehdään elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä etämyyntiä varten luodussa myynti- tai palveluntarjontajärjestelmässä ilman, että elinkeinonharjoittaja ja kuluttaja ovat samanaikaisesti fyysisesti läsnä, ja käyttäen pelkästään yhtä tai useampaa etäviestintä sopimuksen tekemiseen asti, sopimuksen tekemisen ajankohta mukaan lukien”.
- 5 Direktiivin 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Yhdenmukaistamisen taso”, säädetään seuraavaa:
”Ellei tässä direktiivissä toisin säädetä, jäsenvaltiot eivät saa kansallisessa lainsäädännössään pitää voimassa tai ottaa käyttöön tässä direktiivissä vahvistetuista säännöksistä poikkeavia säännöksiä

eivätkä myöskään tiukempia tai sallivampia säännöksiä kuluttajan suojan erilaisen tason varmistamiseksi.”

- 6 Mainitun direktiivin 6 artiklan, jonka otsikko on ”Etäsopimukseen ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyihin sopimukseen liittyvät tiedonantovaatimukset”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ennen kuin kuluttaja tulee sidotuksi etäsopimukseen tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyyn sopimukseen taikka vastaavaan tarjoukseen, elinkeinonharjoittajan on toimitettava kuluttajalle selvällä ja ymmärrettävällä tavalla seuraavat tiedot:

--

- e) tavaroiden tai palvelujen kokonaishinta veroineen tai, jos tavaroiden tai palvelujen luonteen takia hintaa ei voida kohtuudella laskea etukäteen, hinnan laskutapa sekä tapauksen mukaan kaikki muut rahti-, toimitus- tai postikulut ja kaikki muut kustannukset tai, jos näitä kuluja ei voida kohtuudella laskea etukäteen, se seikka, että tällaisia lisäkuluja voi joutua maksamaan. --

--

- h) jos peruuttamisoikeus on olemassa, kyseisen oikeuden käyttämiseen liittyvät ehdot, määräajat ja menettelyt 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti, sekä liitteessä I olevassa B osassa vahvistettu malliperuuttamislomake;

--

- o) sopimuksen kesto tapauksen mukaan tai, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai sitä jatketaan automaattisesti, sopimuksen päättymistä koskevat ehdot;

--”

- 7 Direktiivin 2011/83 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Etäsopimuksia koskevat muotovaatimukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Etäsopimusten osalta elinkeinonharjoittajan on annettava 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettut tiedot kuluttajalle tai asetettava ne kuluttajan saataville etäviestimelle soveltuvalla tavalla esitettyinä selkeällä ja ymmärrettävällä kielellä. Jos nämä tiedot annetaan pysyvällä välineellä, niiden on oltava helposti luettavassa muodossa.

2. Jos sähköisessä muodossa tehtävässä etäsopimuksessa kuluttajalle asetetaan maksuvelvollisuus, elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kuluttajalle selvästi ja helposti havaittavasti ja välittömästi ennen kuin kuluttaja tekee tilauksensa 6 artiklan 1 kohdan a, e, o ja p alakohdassa tarkoitettut tiedot.

Elinkeinonharjoittajan on varmistettava, että kuluttaja tilausta tehdessään hyväksyy nimenomaisesti, että tilaukseen liittyy maksuvelvollisuus. Jos tilauksen tekeminen edellyttää näppäimen tai vastaavan toiminnon käyttöä, näppäin tai vastaava toiminto on merkittävä helposti luettavalla tavalla ainoastaan sanoilla ’tilaukseen liittyy maksuvelvollisuus’ tai vastaavalla yksiselitteisellä ilmaisulla, josta käy ilmi, että tilauksen tekemiseen liittyy velvollisuus maksaa

elinkeinonharjoittajalle. Jos elinkeinonharjoittaja ei ole noudattanut tätä alakohtaa, sopimus tai tilaus ei sido kuluttajaa.

--

8. Jos kuluttaja haluaa, että palvelujen toimittaminen tai veden, kaasun tai sähkön, jos niitä ei pidetä kaupan tiettyinä tilavuutena tai määrättyinä määrinä, tai kaukolämmön toimittaminen alkaa 9 artiklan 2 kohdassa säädetyn peruuttamista koskevan määräajan aikana, elinkeinonharjoittajan on edellytettävä, että kuluttaja tekee tästä nimenomaisen pyynnön.

--”

8 Kyseisen direktiivin 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeus”, säädetään seuraavaa:

”1. Jollei 16 artiklassa säädettyjen poikkeusten soveltamisesta muuta johdu, kuluttajalla on oikeus perusteluja esittämättä ja ilman, että hänelle koituu muita kustannuksia kuin ne, joista säädetään 13 artiklan 2 kohdassa ja 14 artiklassa, peruuttaa etäsopimus tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus 14 päivän kuluessa.

2. Rajoittamatta 10 artiklan soveltamista tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitettu peruuttamisen määräaika päättyy 14 päivän kuluttua:

a) palvelusopimuksen ollessa kyseessä sopimuksen tekopäivästä;

--

c) jos kyseessä on sopimus -- sellaisen digitaalisen sisällön toimittamisesta, jota ei toimiteta aineellisella välineellä, sopimuksen tekopäivästä.

3. Jäsenvaltiot eivät saa kieltää sopimuspuolia täyttämästä sopimusvelvoitteitaan peruuttamisen määräajan kuluessa. --”

9 Mainitun direktiivin 10 artiklassa, jonka otsikko on ”Laiminlyönti tiedottaa peruuttamisoikeudesta”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos elinkeinonharjoittaja ei ole 6 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaisesti antanut kuluttajalle tietoja peruuttamisoikeudesta, peruuttamisen määräaika päättyy 12 kuukauden kuluttua 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun alkuperäisen peruuttamisen määräajan päättymisestä.

2. Jos elinkeinonharjoittaja on antanut kuluttajalle tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot 12 kuukauden kuluessa 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta päivästä, peruuttamisen määräaika päättyy 14 päivän kuluttua päivästä, jona kuluttaja vastaanottaa nämä tiedot.”

10 Saman direktiivin 11 artiklan, jonka otsikko on ”Peruuttamisoikeuden käyttäminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kuluttajan on ennen peruuttamisen määräajan päättymistä ilmoitettava elinkeinonharjoittajalle päätöksestään peruuttaa sopimus. Kuluttaja voi tätä varten joko

a) käyttää liitteessä I olevassa B osassa vahvistettua malliperuuttamislomaketta; tai

b) antaa minkä tahansa muun yksiselitteisen ilmoituksen päätöksestään peruuttaa sopimus.

– –”

- 11 Direktiivin 2011/83 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Peruuttamisen vaikutukset”, säädetään seuraavaa:

”Peruuttamisoikeuden käyttäminen lakkauttaa osapuolten velvoitteet

a) täyttää kyseinen etäsopimus tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus; tai

b) tehdä etäsopimus tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtävä sopimus tapauksissa, joissa kuluttaja on tehnyt tarjouksen.”

- 12 Kyseisen direktiivin 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Peruuttamiseen liittyvät kuluttajan velvoitteet”, säädetään seuraavaa:

”_ _

3. Jos kuluttaja käyttää peruuttamisoikeutta tehtyään 7 artiklan 3 kohdan tai 8 artiklan 8 kohdan mukaisen pyynnön, hänen on maksettava elinkeinonharjoittajalle määrä, joka on suhteessa saatuun suoritukseen siihen ajankohtaan asti, jona kuluttaja ilmoittaa elinkeinonharjoittajalle peruuttamisoikeuden käytöstä, kun vertauskohtana on sopimukseen sisältyvät suoritukset kokonaisuudessaan. Suhteellinen osuus, joka kuluttajan on maksettava elinkeinonharjoittajalle, lasketaan sopimuksen mukaisen kokonaishinnan perusteella. Jos kokonaishinta on kohtuuton, suhteellinen osuus lasketaan saadun suorituksen markkina-arvon perusteella.

4. Kuluttaja ei ole velvollinen maksamaan

a) sellaisten palvelujen suorittamisesta tai veden, kaasun tai sähkön toimittamisesta, jos niitä ei pidetä kaupan tietyinä tilavuutena tai määrättyinä määrinä, tai kaukolämmön toimittamisesta, jotka on suoritettu kokonaan tai osittain peruuttamisen määräajan aikana, jos

i) elinkeinonharjoittaja ei ole toimittanut tietoja 6 artiklan 1 kohdan h tai j alakohdan mukaisesti; tai

ii) kuluttaja ei ole 7 artiklan 3 kohdan ja 8 artiklan 8 kohdan mukaisesti nimenomaisesti pyytänyt, että palvelun suorittaminen alkaa peruuttamisen määräajan aikana; tai

b) sellaisen digitaalisen sisällön toimittamisesta kokonaisuudessaan tai osittain, jota ei toimiteta aineellisella välineellä, jos

i) kuluttaja ei ole antanut etukäteen nimenomaista suostumustaan siihen, että suoritus alkaa ennen 9 artiklassa tarkoitettua 14 päivän määräajan päättymistä;

ii) kuluttaja ei ole saanut ilmoitusta siitä, että antaessaan suostumuksensa hän menettää peruuttamisoikeutensa; tai

iii) elinkeinonharjoittaja ei ole toimittanut vahvistusta 7 artiklan 2 kohdan tai 8 artiklan 7 kohdan mukaisesti.

5. Edellä 13 artiklan 2 kohdassa ja tässä artiklassa säädettyä lukuun ottamatta kuluttajalle ei aiheudu vastuita peruuttamisoikeuden käyttämisestä.”

Itävallan oikeus

- 13 Etäsopimuksista ja muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyistä sopimuksista 26.5.2014 annetun lain (Fern- und Auswärtsgeschäfte-Gesetz; BGBl. I, nro 33/2014; jäljempänä FAGG) 4 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Ennen kuin kuluttaja tulee sidotuksi sopimukseen tai sopimusta koskevaan tahdonilmaisuuksaan, elinkeinonharjoittajan on toimitettava kuluttajalle selvällä ja ymmärrettävällä tavalla seuraavat tiedot:

--

- 8) jos peruuttamisoikeus on olemassa, kyseisen oikeuden käyttämiseen liittyvät ehdot, määräajat ja menettelyt sekä liitteessä I olevassa B osassa vahvistettu malliperuuttamislomake

--

- 14) sopimuksen kesto tapauksen mukaan tai, jos sopimus on voimassa toistaiseksi tai sitä jatketaan automaattisesti, sopimuksen päättymistä koskevat ehdot

--”

- 14 FAGG:n 11 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kuluttaja voi peruuttaa etäsopimuksen tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyn sopimuksen 14 päivän kuluessa perusteluja esittämättä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 15 Sofatutor ylläpitää perus- ja keskiasteen koulujen oppilaille tarkoitettuja verkko-oppimisalustoja. Se tarjoaa palvelujaan koko Itävallan alueella ja luo siten oikeussuhteita sellaisten kuluttajien kanssa, joiden kotipaikka tai vakinainen asuinpaikka on Itävallassa. Sofatutor tekee yleisten sopimusehtojensa mukaisia sopimuksia.
- 16 Näissä yleisissä sopimusehdoissa määrätään, että kun tilaus varataan alustalla ensimmäisen kerran, sitä voidaan kokeilla maksutta 30 päivän ajan sopimuksen tekemisestä ja tänä aikana se voidaan irtisanoa ilman irtisanomisaikaa milloin tahansa. Yleisissä sopimusehdoissa määrätään myös, että tilaus muuttuu maksulliseksi vasta 30 päivän kuluttua, ja jos sitä ei irtisanoa kyseisten 30 päivän kuluessa, tilaushetkellä sovittu maksullinen tilauskausi alkaa kulua.
- 17 Jos maksullinen tilausjakso päättyy eikä Sofatutor tai kuluttaja ole irtisanonut sitä ajoissa, yleisten sopimusehtojen mukaan kyseinen tilaus jatkuu automaattisesti tietyn ajan.
- 18 Sofatutor ilmoittaa etäsopimusta tehtäessä kuluttajille heillä olevasta sopimuksen peruuttamisoikeudesta.
- 19 VKI katsoo, että direktiivin 2011/83 9 artiklan ja FAGG:n nojalla kuluttajalla on peruuttamisoikeus paitsi 30 päivän ilmaista kokeilujaksoa koskevan tilauksen osalta myös silloin, kun koetilaus muuttuu säännölliseksi tilaukseksi ja kun säännöllistä tilausta jatketaan.

- 20 Tässä tilanteessa VKI nosti Handelsgericht Wienissä (Wienin kauppatorioistuin, Itävalta) kanteen, jossa se vaati Sofatutorin velvoittamista kuluttajien kanssa solmituissa kaupallisissa suhteissaan toimittamaan määrääjaksi tehdyn etäsopimuksen jatkamisen yhteydessä näille kuluttajille selvällä ja ymmärrettävällä tavalla heidän sopimuksen peruuttamisoikeutensa käyttämiseen liittyvät ehdot, määrääjat ja menettelyt antamalla sitä varten käyttöön malliperuuttamislomakkeen tai noudattamalla vastaavia käytäntöjä.
- 21 Handelsgericht Wien hyväksyi kanteen 23.6.2021 antamallaan tuomiolla.
- 22 Oberlandesgericht Wien (Wienin osavaltion ylioikeus, Itävalta), jolle Sofatutor valitti mainitusta tuomiosta, kumosi tuomion 18.3.2022 antamallaan ratkaisulla ja hylkäsi mainitun pääasiavaatimuksen.
- 23 VKI teki tämän jälkeen kyseisestä ratkaisusta Revision-valituksen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Oberster Gerichtshofiin (ylin yleinen tuomioistuin, Itävalta).
- 24 Oberster Gerichtshof toteaa yhtäältä, että – kuten FAGG:n 11 §:ää koskevista lainvalmisteluasiakirjoista ilmenee – peruuttamisoikeus ei koske ainoastaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen ensimmäisen sopimuksen tekemistä. Päinvastoin, jo olemassa olevan mutta ajallisesti rajoitetun sopimussuhteen jatkaminen tai tämän sopimussuhteen olennainen muuttaminen silloin, kun niistä on sovittu etäsopimuksena tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa, voisivat sen mukaan myös kuulua FAGG:n alaisuuteen ja johtaa näin ollen siihen, että kuluttajalle syntyy peruuttamisoikeus sopimuksen tällaisen jatkamisen tai muuttamisen osalta.
- 25 Toisaalta se viittaa 18.6.2020 annettuun tuomioon Sparkasse Südhofstein (C-639/18, EU:C:2020:477), jossa unionin tuomioistuin totesi, että kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/65/EY (EYVL 2002, L 271, s. 16) 2 artiklan a alakohtaa on tulkittava siten, että lainasopimuksen muuttamisesta tehty sopimus ei kuulu kyseisessä säännöksessä tarkoitettuun käsitteeseen ”rahoituspalveluja koskeva sopimus” piiriin silloin, kun muutossopimuksella vain muutetaan alun perin sovittua korkokantaa mutta sillä ei pidennetä laina-aikaa eikä muuteta lainan määrää ja kun lainasopimuksen alkuperäisissä sopimusehdoissa määrättiin tällaisen muutossopimuksen tekemisestä tai, jollei muuta sovita, vaihtuvan korkokannan soveltamisesta.
- 26 Tässä tilanteessa Oberster Gerichtshof päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:
- ”Onko direktiivin [2011/83] 9 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että jos etäsopimusta ’jatketaan automaattisesti’ (direktiivin 6 artiklan 1 kohdan o alakohta), kuluttajalla on uudelleen peruuttamisoikeus?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2011/83 9 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että kuluttajan oikeus peruuttaa etäsopimus taataan vain kerran sellaisen palvelujen tarjoamista koskevan sopimuksen osalta, jossa määrätään kuluttajalle maksuttomasta alkuvaiheesta, jota seuraa, jos kuluttaja ei ole irtisanonut tai

peruuttanut sopimusta tämän ajanjakson aikana, maksullinen tilausjakso, joka jatkuu automaattisesti tietyn ajan, jos sopimusta ei peruuteta, vai siten, että kuluttajalla on kyseinen oikeus kaikissa näissä sopimuksen muuttumis- ja jatkamisvaiheissa.

- 28 Aluksi on todettava, että direktiiviä 2011/83 on muutettu neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 98/6/EY, 2005/29/EY ja 2011/83/EU muuttamisesta unionin kuluttajansuojasääntöjen täytäntöönpanon paremman valvonnan ja nykyaikaistamisen osalta 27.11.2019 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2019/2161 (EUVL 2019, L 328, s. 7). Direktiivin 2019/2161, joka tuli voimaan 7.1.2020, mukaan jäsenvaltioiden oli kuitenkin saatettava sen säännökset osaksi kansallista oikeusjärjestystä viimeistään 28.11.2021 ja sovellettava niitä 28.5.2022 alkaen. Koska Handelsgericht Wien on ratkaissut pääasian ensimmäisenä oikeusasteena 23.6.2021 ja koska ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei viittaa kansallisiin säännöksiin, jotka on otettu käyttöön direktiivin 2019/2161 saattamiseksi osaksi Itävallan oikeusjärjestystä, on todettava, että nyt käsiteltävässä asiassa sovelletaan edelleen direktiiviä 2011/83, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2019/2161.
- 29 Tämän jälkeen on muistutettava, että direktiivin 2011/83 9 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jollei 16 artiklassa säädettyjen poikkeusten soveltamisesta muuta johdu, kuluttajalla on oikeus perusteluja esittämättä ja ilman, että hänelle koituu muita kustannuksia kuin ne, joista säädetään 13 artiklan 2 kohdassa ja 14 artiklassa, peruuttaa etäsopimus tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus 14 päivän kuluessa.
- 30 Mainitun direktiivin 9 artiklan 2 kohdan a ja c alakohdassa säädetään, että rajoittamatta 10 artiklan soveltamista tämä peruuttamisen määräaika päättyy 14 päivän kuluttua, palvelusopimuksen ollessa kyseessä sopimuksen tekopäivästä, ja jos kyseessä on sopimus sellaisen digitaalisen sisällön toimittamisesta, jota ei toimiteta aineellisella välineellä, sopimuksen tekopäivästä.
- 31 Direktiivin 2011/83 11 artiklan 1 kohdasta ilmenee, että jos kuluttaja haluaa käyttää peruuttamisoikeuttaan, hänen on ennen peruuttamisen määräajan päättymistä ilmoitettava elinkeinonharjoittajalle päätöksestään peruuttaa sopimus. Kyseisessä säännöksessä täsmennetään, että tätä varten kuluttaja voi joko käyttää kyseisen direktiivin liitteessä I olevassa B osassa vahvistettua malliperuuttamislomaketta tai antaa minkä tahansa muun yksiselitteisen ilmoituksen päätöksestään peruuttaa sopimus.
- 32 Kyseisen direktiivin 12 artiklan a alakohdan mukaan peruuttamisoikeuden käyttäminen lakkauttaa osapuolten velvoitteet täyttää kyseinen etäsopimus tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehty sopimus.
- 33 Yksi kuluttajalla olevan, tällaisen sopimuksen peruuttamista koskevan oikeuden seurauksista on direktiivin 2011/83 6 artiklan 1 kohdan h alakohdassa säädetty ilmoitusvelvollisuus. Tämän säännöksen mukaan on niin, että ennen kuin kuluttaja tulee sidotuksi etäsopimukseen, muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehtyyn sopimukseen tai vastaavaan tarjoukseen, elinkeinonharjoittajan on toimitettava kuluttajalle selvällä ja ymmärrettävällä tavalla tiedot, joista käyvät ilmi peruuttamisoikeuden käyttämiseen liittyvät ehdot, määräajat ja menettelyt 11 artiklan 1 kohdan mukaisesti sekä liitteessä I olevassa B osassa vahvistettu malliperuuttamislomake.

- 34 Tässä yhteydessä on muistutettava, että kun otetaan huomioon peruuttamisoikeuden tärkeys kuluttajansuojan kannalta, ennen sopimuksen tekoa annettavat tiedot, jotka koskevat kyseistä oikeutta, ovat perustavanlaatuisen tärkeitä kuluttajalle ja mahdollistavat sen, että tämä voi tehdä riittävien tietojen perusteella päätöksen etäsopimuksen tekemisestä tai tekemättä jättämisestä elinkeinonharjoittajan kanssa. Jotta kuluttaja voi hyötyä täysimääräisesti kyseisistä tiedoista, hänen on oltava ennalta tietoinen kyseisen peruuttamisoikeuden käyttämiseen liittyvistä ehdoista, määräajoista ja menettelyistä (tuomio 23.1.2019, Walbusch Walter Busch, C-430/17, EU:C:2019:47, 46 kohta).
- 35 Lisäksi direktiivin 2011/83 6 artiklan 1 kohdan tarkoituksena on muun muassa varmistaa, että kuluttajalle annetaan ennen sopimuksen tekemistä tiedot, jotka ovat tarpeen tämän sopimuksen asianmukaiseksi täyttämiseksi ja erityisesti hänen oikeuksiensa, muun muassa peruuttamisoikeuden, käyttämiseksi (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, 43 kohta).
- 36 Käsiteltävässä asiassa VKI:n kanteessa vaaditaan, että Sofatutor velvoitettaisiin kuluttajien kanssa solmituissa kaupallisissa suhteissaan toimittamaan määräajaksi tehdyn etäsopimuksen jatkamisen yhteydessä näille kuluttajille selvällä ja ymmärrettävällä tavalla heidän sopimuksen peruuttamisoikeutensa käyttämiseen liittyvät ehdot, määräajat ja menettelyt antamalla sitä varten käyttöön malliperuuttamislomakkeen tai noudattamalla vastaavia käytäntöjä.
- 37 Ennakkoratkaisupyyntöstä ilmenee, että Itävallan lainsäätäjä on saattanut direktiivin 2011/83 9 artiklan 1 kohdan osaksi Itävallan oikeusjärjestystä FAGG:n 11 §:n 1 momentilla, jossa säädetään, että kuluttaja voi peruuttaa etäsopimuksen tai muualla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa tehdyn sopimuksen 14 päivän kuluessa perusteluja esittämättä. On huomattava, että kyseisen säännöksen sanamuoto ei anna vastausta siihen, onko kuluttajalla tällainen peruuttamisoikeus vain kerran sopimuksen tekemisen yhteydessä vai onko hänellä tämä oikeus uudelleen kyseisen sopimuksen jatkamisen yhteydessä, mistä on kyse pääasiassa.
- 38 Koska direktiivin 2011/83 4 artiklan mukaan direktiivillä yhdenmukaistetaan lähtökohtaisesti täydellisesti jäsenvaltioiden lainsäädäntö, kyseisen direktiivin 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn peruuttamisoikeuden laajuus ja sen käytön edellytykset määrittävät niissä kansallisissa säännöksissä, joilla kyseinen säännös saatetaan osaksi jäsenvaltioiden oikeusjärjestystä, säädetyn peruuttamisoikeuden laajuuden ja sen käytön edellytykset.
- 39 Peruuttamisoikeuden tavoitteesta on todettava, että sen tarkoituksena on korvata kuluttajalle etäsopimuksesta aiheutuva haitta myöntämällä tälle asianmukainen harkinta-aika, jonka kuluessa hänellä on mahdollisuus tutkia ja kokeilla ostettua tavaraa (tuomio 27.3.2019, slewo, C-681/17, EU:C:2019:255, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Tätä päätelmää tukee direktiivin 2011/83 johdanto-osan 37 perustelukappale, jossa todetaan, että kuluttajalla olisi oltava peruuttamisoikeus, koska ”etämyynnissä kuluttaja ei voi nähdä tavaroita ennen sopimuksen tekemistä”. Samassa perustelukappaleessa todetaan myös, että ”samasta syystä kuluttajan olisi voitava siinä määrin kuin on tarpeen kokeilla ostamiensa tavaroita ja tarkastaa ne, jotta hän voisi varmistaa tavaroiden luonteen, ominaisuudet ja toimivuuden”.
- 41 Tältä osin on todettava, että kuluttajalle annettu harkinta-aika on oikeutettu samoilla tavoitteilla sekä tavaroiden myynnin että palvelujen tarjoamisen osalta.

- 42 Yhtäältä peruuttamisoikeuden tarkoituksena on antaa kuluttajalle mahdollisuus tutustua hyvissä ajoin kyseisen sopimuksen kohteena olevan palvelun ominaisuuksiin. Toisaalta tällä oikeudella edistetään kuluttajan tietoon perustuvaa päätöksentekoa, jossa otetaan huomioon kaikki sopimusehdot ja kyseisen sopimuksen tekemisen seuraukset ja jonka perusteella kuluttaja voi päättää, haluaako hän tehdä sopimuksen elinkeinonharjoittajan kanssa (ks. vastaavasti tuomio 23.1.2019, Walbusch Walter Busch, C-430/17, EU:C:2019:47, 36 kohta ja tuomio 10.7.2019, Amazon EU, C-649/17, EU:C:2019:576, 43 kohta).
- 43 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että pääasiassa kyseessä oleva palvelujen suorittaminen on maksutonta 30 päivän ajan ja että jos kuluttaja ei irtisano tai peruuta sopimusta näiden 30 päivän aikana, se muuttuu maksulliseksi palveluksi tietyksi määräajaksi, jota voidaan jatkaa. Ennakkoratkaisupyynnön ei kuitenkaan sisällä tietoja, jotka osoittaisivat, että kyseisen sopimuksen muuttuminen tai jatkaminen johtaisi kyseisen sopimuksen muiden ehtojen muuttamiseen.
- 44 Tältä osin on huomattava, että direktiivin 2011/83 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan ja 8 artiklan 2 kohdan mukaan yksi kyseisessä direktiivissä tarkoitettun etäsopimuksen olennaisista ominaisuuksista on sopimuksen kohteena olevien palvelujen kokonaishinta.
- 45 Kyseisen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan elinkeinonharjoittajan on ennen tällaisen sopimuksen tekemistä toimitettava kuluttajalle selvällä ja ymmärrettävällä tavalla hintaa koskevat tiedot. Kuten 8 artiklan 2 kohdasta ilmenee, jos sähköisessä muodossa tehtävässä etäsopimuksessa kuluttajalle asetetaan maksuvelvollisuus, elinkeinonharjoittajan on ilmoitettava kuluttajalle selvästi ja helposti havaittavasti ja välittömästi ennen kuin kuluttaja tekee tilauksensa, sopimuksen kohteena olevien palvelujen kokonaishinta. Viimeksi mainitussa säännöksessä täsmennetään, että elinkeinonharjoittajan on varmistettava, että kuluttaja tilausta tehdessään hyväksyy nimenomaisesti, että tilaukseen liittyy maksuvelvollisuus. Jos tilauksen tekeminen edellyttää näppäimen tai vastaavan toiminnon käyttöä, näppäin tai vastaava toiminto on merkittävä helposti luettavalla tavalla ainoastaan sanoilla ”tilaukseen liittyy maksuvelvollisuus” tai vastaavalla yksiselitteisellä ilmaisulla, josta käy ilmi, että tilauksen tekemiseen liittyy velvollisuus maksaa elinkeinonharjoittajalle. Jos elinkeinonharjoittaja ei noudata tätä alakohtaa, sopimus tai tilaus ei sido kuluttajaa.
- 46 Unionin tuomioistuin vahvisti 7.4.2022 antamansa tuomion Fuhrmann-2 (C-249/21, EU:C:2022:269) 25–30 kohdassa, että on tärkeää, että elinkeinonharjoittaja antaa kuluttajalle yksiselitteiset tiedot kyseisen sopimuksen kohteena olevien palvelujen hinnasta.
- 47 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että tavoite, joka koskee kuluttajan oikeutta peruuttaa palvelujen tarjoamiseen liittyvä etäsopimus, täyttyy, jos kuluttajalle annetaan ennen sopimuksen tekemistä selkeät, ymmärrettävät ja yksiselitteiset tiedot sopimuksen kohteena olevien palvelujen hinnasta, joka on maksettava joko sopimuksen tekohetkestä alkaen tai sopimuksen tekemistä seuraavasta myöhemmästä ajankohdasta alkaen, kuten päivästä, jona sopimus muuttuu maksulliseksi sopimukseksi tai jona sopimusta jatketaan määräajaksi.
- 48 Näin ollen on niin, että vaikka elinkeinonharjoittaja antaa kuluttajalle sellaisen sopimuksen tekemisen yhteydessä, jossa määrätään palvelujen suorittamista koskevasta maksuttomasta ajanjaksosta, selkeät, ymmärrettävät ja yksiselitteiset tiedot siitä, että jos kuluttaja ei irtisano tai peruuta sopimusta kyseisen maksuttoman ajanjakson aikana, tämän ajanjakson jälkeen tästä palvelusta tulee maksullinen, kuluttajan tietoon saatetut sopimusehdot eivät muutu. Tällaisessa tapauksessa edellisessä kohdassa selostetulla tavoitteella ei voida perustella sitä, että

asianomaisella kuluttajalla on uudelleen peruuttamisoikeus sen jälkeen, kun kyseinen sopimus on muuttunut maksulliseksi sopimukseksi. Kuluttajalla ei myöskään voi olla tällaista peruuttamisoikeutta silloin, kun kyseistä maksullista sopimusta jatketaan määräajaksi.

- 49 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava, onko Sofatutor antanut kuluttajille direktiivin 2011/83 mukaisesti selkeät, ymmärrettävät ja yksiselitteiset tiedot kyseisten palvelujen kokonaishinnasta.
- 50 Jos sitä vastoin tällaisia tietoja ei ole annettu avoimesti kyseessä olevan sopimuksen tekohetkellä – olettaen, että kyseinen sopimus sitoo kuluttajaa, kuten tämän tuomion 45 kohdasta ilmenee –, ero yhtäältä sopimusehdoista tosiasiallisesti annettujen tietojen ja toisaalta pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen maksuttoman koeajan jälkeen vallitsevien sopimusehtojen välillä on niin olennainen, että se edellyttää direktiivin 2011/83 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua uutta peruuttamisoikeutta tämän maksuttoman koeajan jälkeen.
- 51 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen valossa ennakkoratkaisukysymykseen on vastattava, että direktiivin 2011/83 9 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kuluttajan oikeus peruuttaa etäsopimus taataan vain kerran sellaisen palvelujen tarjoamista koskevan sopimuksen osalta, jossa määrätään kuluttajalle maksuttomasta alkuvaiheesta, jota seuraa, jos kuluttaja ei ole irtisanonut tai peruuttanut sopimusta tämän ajanjakson aikana, maksullinen tilausjakso, joka jatkuu automaattisesti tietyn ajan, jos sopimusta ei peruuteta, edellyttäen, että elinkeinonharjoittaja antaa kuluttajalle kyseisen sopimuksen tekemisen yhteydessä selkeät, ymmärrettävät ja yksiselitteiset tiedot siitä, että kyseisen maksuttoman ajanjakson jälkeen tästä palvelusta tulee maksullinen.

Oikeudenkäyntikulut

- 52 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/83/EU 9 artiklan 1 kohtaa

on tulkittava siten, että

kuluttajan oikeus peruuttaa etäsopimus taataan vain kerran sellaisen palvelujen tarjoamista koskevan sopimuksen osalta, jossa määrätään kuluttajalle maksuttomasta alkuvaiheesta, jota seuraa, jos kuluttaja ei ole irtisanonut tai peruuttanut sopimusta tämän ajanjakson aikana, maksullinen tilausjakso, joka jatkuu automaattisesti tietyn ajan, jos sopimusta ei peruuteta, edellyttäen, että elinkeinonharjoittaja antaa kuluttajalle kyseisen sopimuksen tekemisen yhteydessä selkeät, ymmärrettävät ja yksiselitteiset tiedot siitä, että kyseisen maksuttoman ajanjakson jälkeen tästä palvelusta tulee maksullinen.

Allekirjoitukset